

CZU: 343.23(478)

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.4572424>

INFRAȚIUNEA PRELUNGITĂ: PRIVIRE CRITICĂ ASUPRA ÎNCADRĂRII JURIDICE

Stanislav COPEȚCHI

Universitatea de Stat din Moldova

În prezentul studiu este efectuată o analiză teoretico-practică a infracțiunii unice prelungite. Mai cu seamă, sunt abordate critic unele soluții de calificare identificate în practica judiciară: ca infracțiune unică prelungită sau ca concurs de infracțiuni. Sunt depistate și alte dificultăți la încadrarea juridico-penală a faptelor comise în formă prelungită. Este investigată problema coraportului infracțiunii prelungite cu concursul de infracțiuni cu conexitate.

Cuvinte-cheie: *infracțiune prelungită, concurs de infracțiuni, infracțiune unică, infracțiune continuă, încadrare, intenție unică, scop unic, episod infracțional, practică judiciară.*

PROLONGED OFFENCE: A CRITICAL VIEW ON THE LEGAL QUALIFICATION

The study presents a theoretical-practical analysis of the single prolonged offence. In particular, some qualification solutions identified in the judicial practice are critically approached: as a single prolonged offence or as multiple offences. Also, we identified other difficulties for the juridical-criminal qualification of the acts committed in prolonged form. The issue of the correlation between the prolonged offence and multiple offences is investigated.

Keywords: *prolonged offence, multiple offences, single offence, continuous offence, qualification, single intent, one purpose, criminal episode, judicial practice*

Introducere

Identificarea trăsăturilor caracteristice ale infracțiunii unice, în general, și a infracțiunii unice prelungite, în special, este imperioasă în vederea delimitării formelor acesteia de concursul de infracțiuni ca formă a pluralității infracționale (și nu doar).

În mare parte, trăsăturile infracțiunii unice prelungite sunt desprinse din textul art.30 din Codul penal al Republicii Moldova (în continuare – CP RM [1]), în conformitate cu care „se consideră infracțiune prelungită fapta săvârșită cu intenție unică, caracterizată prin două sau mai multe acțiuni infracționale identice, comise cu un singur scop, alcătuind în ansamblu o infracțiune”.

În pofida existenței acestei definiții legale, studiul empiric demonstrează dificultățile cu care se confruntă persoanele îndrituite cu aplicarea legii penale în procesul delimitării acestei forme ale unității infracționale de concursul de infracțiuni.

Rezultate și discuții

1. În unele cazuri surprindem poziția persoanelor abilitate cu aplicarea legii penale de a încadra cele săvârșite în conformitate cu regulile infracțiunii unice prelungite, deși cele comise, în realitate, constituie concurs de infracțiuni.

Ilustrativă este următoarea speță: „A.V., în perioada lunilor iunie – 06 decembrie 2016, în scopul săvârșirii acțiunilor perverse, în odaia sa de lucru, asupra beneficiarelor Centrului de plasament temporar al copiilor în situație de risc „X” din mun. B, amplasat pe str. T, și știind cu certitudine că acestea sunt minore, profitând de starea de neputință evidentă a victimelor care se datorează vârstei acestora, contrar voinței lor, le priva ilegal de libertate timp de la 10 la 30 de minute, realizând acțiuni perverse în privința acestora în următoarele circumstanțe:

– în una din zilele lunii octombrie 2016, aflându-se între ora 21.00 și 22.00 în odaia sa de serviciu, amplasată în incinta Centrului de plasament nominalizat mai sus, în scopul neadmiterii părăsirii încăperii și săvârșirii acțiunilor perverse, împotriva dorinței și voinței minorei V., a privat-o ilegal de libertate, interzicându-i să părăsească încăperea;

– în una din serile verii anului 2016, aproximativ în jurul orei 21.00, precum și în luna octombrie 2016, aflându-se, pe la orele mesei, în odaia sa de serviciu din incinta Centrului de plasament nominalizat mai sus, în scopul neadmiterii părăsirii încăperii și săvârșirii acțiunilor perverse, împotriva dorinței și voinței minorei D., a privat-o ilegal, timp de 10 minute, de libertate, interzicându-i, la nenumăratele cereri ale acesteia, să plece;

– în una din zilele lunii octombrie 2016, aflându-se, între ora 20.30 și 21.00, în odaia sa de serviciu din incinta Centrului de plasament, în scopul neadmiterii părăsirii încăperii și săvârșirii acțiunilor perverse, împotriva dorinței și voinței minorei M., a privat-o ilegal, în câteva etape de libertate, timp de la 15 la 30 de minute, iar la cererea acesteia de a pleca o ținea, astfel punând-o în imposibilitate de a părăsi încăperea;

– în perioada lunilor septembrie 2016 – 06 decembrie 2016, aflându-se în odaia de serviciu din incinta clădirii Centrului de plasament, în scopul neadmiterii părăsirii încăperii și săvârșirii acțiunilor perverse, împotriva dorinței și voinței minorei T., seara, de mai multe ori, a privat-o ilegal de libertate timp de la 15 la 30 de minute, iar la rugămintea ultimei de a o elibera o ținea, ea fiind în imposibilitate de a părăsi încăperea și a pleca" [2].

De menționat că cele săvârșite de A.V. au fost încadrate în baza art.175, art.175, art.175, art.175 și lit.b), c) alin.(2) art.166 CP RM (*i.e.* pentru săvârșirea a patru infracțiuni de acțiuni perverse și a privațiunii ilegale de libertate săvârșite asupra a două sau mai multor persoane, cu bună știință asupra unui minor).

Astfel, sesizăm că persoana abilitată cu aplicarea legii penale a reținut o singură dată norma de la art.166 CP RM la încadrarea celor săvârșite de A.V. În același timp, la calificarea acțiunilor perverse imputate lui A.V., în toate cele patru episoade, acțiunile făptuitorului au fost încadrate, de patru ori, în baza art.175 CP RM.

În context, se profilează următoarele întrebări logice: a) care au fost raționamentele catalogării faptelor de privațiune ilegală de libertate în calitate de infracțiune unică prelungită, iar a acțiunilor perverse – în calitate de pluralitate infracțională sub forma concursului de infracțiuni? b) oare de ce în cazul acțiunilor perverse au fost identificate mai multe intenții infracționale (câte intenții, atâtea infracțiuni), în timp ce în cazul acțiunilor de privațiune ilegală de libertate – o singură intenție infracțională?

Până a răspunde la aceste întrebări, *ab initio* vom consemna că în situațiile descrise mai sus privațiunea ilegală de libertate a fost săvârșită în scopul facilitării săvârșirii acțiunilor perverse, caz în care infracțiunea prevăzută la art.166 CP RM constituie infracțiune-mijloc, în timp ce infracțiunea înscrisă la art.175 CP RM – infracțiune-scop. În atare ipoteză, constatăm că cele comise necesită a fi calificate potrivit regulilor concursului de infracțiuni. Mai exact, este vorba de concurs de infracțiuni cu conexitate etiologică.

În speță, în condiții neclare, a fost aplicată în mod trunchiat regula de calificare valabilă pentru ipoteza concursului de infracțiuni, în general, și a celui cu conexitate etiologică, în special. Mai exact, surprindem poziția neîntemeiată de a reține la calificare de fiecă dată norma ce vizează infracțiunea-scop (*i.e.* – infracțiunea prevăzută la art.175 CP RM), dar fără a reține și norma ce incriminează infracțiunea-mijloc (*i.e.* – infracțiunea prevăzută la art.166 CP RM).

O asemenea soluție de calificare este inadmisibilă, întrucât nesocotește regula de apreciere a numărului de infracțiuni prezente, în funcție de numărul intențiilor infracționale; or, din împrejurările de fapt reliefate *supra* reiese că A.V. a acționat, de fiecă dată, în baza unei intenții diferite. Accentuăm că nu doar acțiunile perverse, ci și faptele de privațiune ilegală de libertate au fost săvârșite în baza unor intenții diferite. În raport cu fiecare victimă vizată în fiecare dintre cele patru cazuri A.V. a manifestat intenție diferită, fapt desprins cu ușurință din împrejurările în care a acționat inculpatul (timpul săvârșirii infracțiunii, calitatea diferită a victimei infracțiunii etc.). Acest lucru îl recunoaște, în mod implicit, însuși procurorul oferind pe masa judecătorului soluția de calificare sus-indicată, încadrând doar acțiunile perverse potrivit regulilor concursului de infracțiuni, nu și faptele de privațiune ilegală de libertate. Din moment ce în conduita inculpatului au fost sesizate mai multe intenții în raport cu săvârșirea acțiunilor perverse, în mod logic urmau a fi constatate mai multe intenții în raport cu săvârșirea privațiunii ilegale de libertate. Or, așa cum am subliniat mai sus, în vederea săvârșirii infracțiunilor de acțiuni perverse (fiecare intenție fiind separată de cealaltă) inculpatul recurgea la săvârșirea privațiunii ilegale de libertate. Prin urmare, dacă în raport cu infracțiunea-scop se atestă un concurs de intenții, e firesc ca și în raport cu infracțiunea-mijloc să se ateste același număr de intenții. Cu alte cuvinte, numărul intențiilor prezente față de infracțiunea-mijloc trebuie să fie proporțional în raport cu numărul intențiilor față de infracțiunea-scop (și invers). Respectiv, cu referire la speță, din moment ce organul îndrituit cu aplicarea legii penale a decis să califice faptele penale-scop potrivit regulilor concursului de infracțiuni (identificând în conduita lui A.V. patru infracțiuni de acțiuni perverse), urma ca și privațiunea ilegală de libertate, pe post de infracțiune-mijloc, să fie încadrată potrivit regulilor concursului de infracțiuni (*i.e.* de patru ori în baza art.166 CP RM).

Considerăm că tocmai o asemenea soluție de calificare corespunde gradului de pericol social pe care îl reprezintă făptuitorul și cele comise de acesta. Tocmai o asemenea soluție de încadrare este în stare să asigure restabilirea echității sociale drept scop al pedepsei penale. În speță, cele comise de inculpatul A.V. au fost

subestimate din perspectiva încadrării juridico-penale, calificarea făcută fiind una insuficientă. Potrivit doctrinei [3, p.19], calificarea insuficientă presupune lipsa unei reflectări integrale a semnelor faptei comise în norma penală aplicată. Iar cu titlu de exemplu se evocă cazul calificării concursului de infracțiuni ca și infracțiune unică [4, p.24].

În același context trezește semne de întrebare încadrarea celor săvârșite de A.V. în tiparul lit.b), c) alin.(2) art.166 CP RM. În special, provoacă interes reținerea la încadrare a lit.b) din articolul indicat, care cuprinde semnul circumstanțial agravant „asupra a două sau mai multor persoane”.

Potrivit regulii generale, pentru a fi incident semnul circumstanțial agravant indicat este ineluctabil ca făptuitorul să acționeze în baza unei intenții unice. Cu alte cuvinte, făptuitorul din start urmărește să priveze de libertate două sau mai multe persoane. *Per a contrario*, norma enunțată devine inaplicabilă în ipoteza în care făptuitorul săvârșește privațiunea ilegală a mai multor persoane, dar în baza unor intenții diferite. Prima ipoteză (cazul reținerii la calificare a semnelui circumstanțial agravant „asupra a două sau mai multor persoane”) implică prezența unei infracțiuni unice prelungite. Extrapolând aceste raționamente la speță, conchidem că, cel mai probabil, neîncadrarea privațiunii de libertate în cazul celor patru episoade potrivit regulilor concursului de infracțiuni a fost dictată de invocarea la calificare a semnelui calificativ „asupra a două sau mai multor persoane” – semn incompatibil în speță cu ipoteza concursului de infracțiuni. O atare soluție de calificare doar în aparență este corectă, întrucât o logică diferită a fost urmărită în cazul încadrării juridico-penale a acțiunilor perverse. Judecând *ad absurdum*, odată ce privațiunea ilegală de libertate a fost încadrată o singură dată potrivit art.166 CP RM, aceeași soluție de calificare (potrivit regulilor unității infracționale) urma a fi dată acțiunilor perverse.

O asemenea calificare (în aparență coerentă, dar lipsită de logică) era cu neputință, deoarece așa cum reiese din împrejurările în care a acționat A.V., dânsul a manifestat mai multe intenții față de cele comise: atât față de acțiunile perverse săvârșite, cât și față de faptele de privațiune ilegală de libertate.

În altă privință, în speța sus-indicată suscită interes încadrarea celor săvârșite de A.V. în episoadele 2 și 4. Astfel, potrivit învinuirii (în cel de-al doilea episod) A.V. este acuzat că ar fi săvârșit cele imputate „*în una din serile verii anului 2016, aproximativ la ora 21.00, precum și în luna octombrie 2016 (sublinierea ne aparține – n.a.)*”. Iar în cel de-al patrulea episod este învinuit că ar fi comis faptele penale imputate „*în perioada lunilor septembrie 2016 – 06 decembrie 2016, seara, de mai multe ori (sublinierea ne aparține – n.a.), timp de la 15 la 30 de minute*”.

Astfel, în cazul celui de-al doilea episod apar dubii privind existența unei singure intenții infracționale la săvârșirea acțiunilor perverse, și, implicit, a privațiunii ilegale de libertate. În opinia noastră, A.V. a manifestat două intenții: prima – în una din serile verii anului 2016 și cea de-a doua – în una din zilele lunii octombrie 2016. Acest lucru îl mărturisește, în special, intervalul mare de timp dintre momentele săvârșirii celor două fapte infracționale. Cu privire la acest aspect C.Butiuic subliniază: „...existența unor intervale prea mari de timp între acțiunile identice repetate poate duce și la concluzia că există mai multe rezoluții infracționale. Sub acest aspect este evident că nu se mai poate vorbi de unitate legală, deoarece rezoluțiile distincte generează o pluralitate de infracțiuni sub forma unui concurs real omogen” [5, p.16]. În același fâgaș, V.Manea și D.Pădure menționează: „*Timpul este un criteriu accesoriu necesar pentru diferențierea pluralității infracțiunilor și a infracțiunilor unice*, pe parcursul cărora acțiunea sau inacțiunea sunt exercitate într-o perioadă cu pauze temporare nesemnificative sau care coincid în timp (infracțiunile prelungite), precum și de la infracțiunile continue” [6, p.291].

Deci, este puțin probabil ca A.V. să fi acționat în cele două episoade în baza unei singure intenții. Mai degrabă, sesizăm un concurs de intenții, motiv pentru care acțiunile lui A.V. realizate în privința minorei D. în una din serile verii anului 2016, precum și în una din zilele lunii octombrie 2016 urmau a fi calificate potrivit regulilor concursului de infracțiuni, nu însă ca infracțiune unică prelungită. Subsecvent, aceeași soluție de calificare se impunea în cazul săvârșirii privațiunii ilegale de libertate (cu condiția prezenței semnelor constitutive ale infracțiunii prevăzute la art.166 CP RM în ambele episoade infracționale). Deși, de principiu, nu excludem că intervalele de timp între episoadele infracționale ale unei infracțiuni unice prelungite pot fi suficient de mari, totuși, în speță, considerăm că A.V. a acționat în baza unor intenții diferite. Iar acest lucru reiese din intervalul prea mare între cele două fapte, precum și din conjunctura obiectivă în care acestea au fost comise.

Intuim că aprecierea celor două fapte penale ca fiind o infracțiune unică prelungită a fost dictată de circumstanța că acțiunile perverse au fost realizate în privința uneia și aceleiași victime. Precizăm că această particularitate nu ține de esența infracțiunii unice prelungite. Or, așa cum enunță pe bună dreptate S.Brînza și V.Stati,

„nu este exclus ca unitatea intenției infracționale să implice pluralitatea de victime” [7, p.118]. *Per a contrario*, nu este exclus ca una și aceeași persoană să apară pe post de victimă în cazul săvârșirii mai multor infracțiuni, inclusiv identice. În speță, tocmai o asemenea ipoteză învederăm: când una și aceeași persoană (minora D.) apare pe post de victimă a două infracțiuni identice, săvârșite la intervale diferite de timp. În concluzie, pentru a aprecia cele săvârșite drept concurs de infracțiuni mai puțin interesează dacă fapta infracțională este îndreptată către una și aceeași victimă. Relevanță crucială comportă dacă făptuitorul a manifestat o singură intenție sau mai multe intenții infracționale față de cele comise.

Rezerve la calificarea celor săvârșite de A.V. sesizăm și în cazul celui de-al patrulea episod din învinuire (*i.e.* ipoteza în care A.V. a fost condamnat o singură dată în baza art.175 CP RM pentru acțiunile perverse săvârșite împotriva minorei T. în perioada lunilor septembrie 2016 – 06 decembrie 2016). Rezervele noastre sunt desprins din aceeași circumstanță: timpul săvârșirii acțiunilor perverse. Și de această dată avem dubii privind existența unei singure intenții criminale. Considerăm că organul de urmărire penală urma în mod obligatoriu să identifice numărul intențiilor infracționale în baza cărora ar fi acționat A.V. Cel mai probabil, dificultatea identificării numărului de intenții infracționale a determinat persoana abilitată cu aplicarea legii penale să aprecieze juridic cele comise de A.V. împotriva minorei T. drept infracțiune unică prelungită.

2. *Supra* am arătat că intervalul de timp mare sau relativ mare între episoade infracționale mărturisește, de regulă, despre prezența unor intenții diferite față de fiecare episod infracțional, cele comise urmând a fi apreciate drept concurs de infracțiuni. Să însemne oare că dacă intervalele între episoade sunt mici sau relativ mici atunci există premise pentru a aprecia cele comise drept infracțiune unică prelungită? Răspunzând la această întrebare, menționăm că intervalul mic sau relativ mic între episoade infracționale poate constitui unul dintre criteriile de bază în delimitarea infracțiunii unice prelungite de concursul de infracțiuni. Acesta însă nu este unicul criteriu și nici criteriul de bază în disocierea celor două forme infracționale. Nu este exclus ca un interval mic între episoadele infracționale să nu constituie o împrejurare suficientă pentru a stabili prezența unei infracțiuni unice prelungite. Cu alte cuvinte, chiar și în condițiile unui interval mic între acțiunile/inacțiunile făptuitorului se poate atesta un concurs de intenții, nu însă o intenție unică. Tocmi o asemenea stare a lucrurilor a fost stabilită în următoarea speță întâlnită în practica judiciară a Republicii Moldova: „*inculpatul T.A., la 09.05.2018, în jurul orei 15.30 (sublinierea ne aparține – n.a.), fiind în stare de ebrietate, a intrat în locuința părinților săi amplasată în or. T., str. M., 41, și la cerința tatălui său de a părăsi locuința, înaintată timp de 10 minute, nu a reacționat, rămânând în locuință, unde a inițiat un conflict. T.A a părăsit locuința doar în momentul când tatăl său și-a manifestat intenția de a se adresa organelor de drept. Tot el, la 09.05.2018, în jurul orei 18.30 (sublinierea ne aparține – n.a.), fiind în stare de ebrietate, ilegal, contrar voinței proprietarului, a pătruns în locuința părinților săi amplasată în or. T., str. M., 41, și ignorând somațiile acestora înaintate timp de 30 de minute de a părăsi locuința nu a reacționat la ele, părăsind locuința doar la venirea colaboratorilor poliției*” [8]. De precizat că instanța de judecată a încadrat conduita lui T.A. în baza alin.(1) art.179 și alin.(1) art.179 CP RM.

Din punctul nostru de vedere, o atare soluție de calificare pare a fi corectă, în pofida faptului (i) realizării celor două conduite la un interval mic (distanța între ele fiind de 3 ore) și (ii) atentării asupra unora și aceluiași victime (părinții lui T.A.). Soluția de calificare este întemeiată. Împrejurările în care au fost comise cele două fapte vorbesc despre existența a două intenții infracționale. De menționat că cea de-a doua intenție a apărut la inculpat ulterior momentului consumării primei intenții.

Aprecierea celor săvârșite drept infracțiune unică prelungită este condiționată de momentul apariției la făptuitor a intenției de a comite repetat infracțiunea de violare de domiciliu. Încadrarea de o singură dată în baza alin.(1) art.179 CP RM este posibilă doar dacă: a) inculpatul, din start (până la momentul săvârșirii primei fapte – a celei comise în jurul orei 15.30) avea intenția de a comite în două rânduri infracțiunea de violare de domiciliu, sau b) intenția de a comite în două rânduri violarea de domiciliu a apărut la inculpat în momentul realizării primei fapte de violare de domiciliu, dar până la consumarea acesteia.

În cea de-a doua ipoteză se atestă intenția supravinită (survenită) de a comite infracțiunea în formă prelungită. Cu alte cuvinte, intenția inițială a făptuitorului de a comite o singură faptă de violare de domiciliu suferă modificări, astfel încât intenția acestuia să vizeze săvârșirea în două rânduri a faptei de violare de domiciliu. N.Giurgiu susține că intenția supravinită, în opoziție cu intenția inițială, presupune modificarea sau completarea hotărârii inițiale cu elemente noi, privind atât desfășurarea faptei, cât și urmările acesteia [9, p.136]. Iar potrivit doctrinei, regula este că dacă intenția inițială se transformă în intenție supravinită, calificarea se va face în corespundere cu intenția supravinită [3, p.165]. Corect se arată în literatura de specialitate rusă că pentru a fi

în prezența unei infracțiuni comise cu intenție supravvenită transformarea intenției trebuie să aibă loc până la consumarea primei infracțiuni [10, p.154].

Tocmai de aceea apariția intenției de săvârșire repetată a violării de domiciliu ulterior momentului consumării primei fapte denotă o nouă intenție, motiv pentru care acesteia urmează să i se dea o apreciere juridico-penală distinctă (*i.e.* să i se dea o calificare separată). Respectiv, în această ipoteză se atestă două intenții, considerent din care trebuie reținute regulile concursului de infracțiuni. O atare ipoteză identificăm în speță sus-evocată. Foarte puțin probabil ca făptuitorul să fi acționat în baza unei intenții unice. Mai degrabă, făptuitorul a acționat în baza unor intenții diferite (cea de-a doua formându-se ulterior momentului consumării primei intenții, respectiv – primei fapte infracționale), chiar dacă cea de-a doua intenție a apărut cu puțin timp peste consumarea primei intenții.

În opoziție, în următoarea speță instanța a constatat prezența unei intenții infracționale unice, apreciind cele comise drept infracțiune prelungită, soluția fiind întemeiată, inclusiv, pe circumstanța privind intervalul mic dintre episoadele infracționale: „la 28 februarie 2017 inculpatul G.S. se afla, în stare de ebrietate alcoolică, în casa nr. 50 de pe str. T. Aproximativ la ora 01:00, acționând cu intenție directă unică (sublinierea ne aparține – n.a.) în scopul realizării unui raport sexual prin constrângere fizică în complicitate cu B.S., i-a aplicat lui X. lovituri cu mâinile peste față și prin constrângere fizică, manifestată prin răsucirea mâinilor și legare la spate, au imobilizat-o pe X. în pat. Atunci G.S. împreună cu B.S. au dezbrăcat-o și au descălțat-o pe X., care se afla imobilizată în pat, după care, contrar voinței ultimei, G.S. a intrat cu ea în raport sexual în formă obișnuită de mai multe ori pe parcursul nopții (sublinierea ne aparține – n.a.) de 28 februarie 2017 spre 01 martie 2017, iar B.S. îl încuraja pe G.S. la săvârșirea acțiunilor de viol” [11].

De menționat că acțiunile lui G.S. au fost încadrate o singură dată în baza art.171 CP RM, ca fiind săvârșite în baza unei intenții infracționale unice. În principiu, respectiva regulă de calificare este nuanțată la pct.7 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Despre practica judiciară în cauzele din categoria infracțiunilor privind viața sexuală”, nr.17 din 07.11.2005, în corespondere cu care: „Dacă făptuitorul succesiv realizează două sau mai multe raporturi sexuale sau acțiuni cu caracter sexual asupra aceleiași victime și în executarea aceleiași intenții infracționale, faptele săvârșite reprezintă o infracțiune unică prelungită...” [12].

3. În altă ordine de idei, menționăm că corecta apreciere a celor comise drept infracțiune unică prelungită sau concurs de infracțiuni determină anumite consecințe procesual-penale și, în mod implicit, consecințe ce vizează aplicarea pedepsei penale. Mai exact, expedierea în judecată a unui rechizitoriu în care mai multe fapte (episoade) imputate inculpatului sunt încadrate în baza unei singure norme de incriminare (cele comise fiind apreciate în calitate de infracțiune unică prelungită) face imposibilă reîncadrarea celor săvârșite de către instanța de judecată din tiparul unei singure norme de incriminare în tiparul mai multor norme de incriminare în ipoteza în care instanța constată că *de facto* inculpatul a acționat în baza mai multor intenții infracționale, fiind prezente semnele unui concurs de infracțiuni, nu însă ale unei infracțiuni unice prelungite. Iar acest lucru corespunde regulilor consacrate la art.325 din Codul de procedură penală (în continuare – CPP RM [13]). Astfel, potrivit alin.(1) art.325 CPP RM, „judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu (sublinierea ne aparține – n.a.). Iar conform alin.(2) al aceluiași articol „modificarea învinuirii în instanța de judecată se admite dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului (sublinierea ne aparține – n.a.) și nu se lezează dreptul lui la apărare. Modificarea învinuirii în sensul agravării situației inculpatului se admite numai în cazurile și în condițiile prevăzute de cod”.

Prin urmare, instanța este ținută să acționeze în limitele învinuirii formulate. Din oficiu instanța nu poate modifica învinuirea în sensul agravării situației inculpatului. Reîncadrând din oficiu conduita inculpatului din textul unei norme de incriminare în tiparul mai multor norme de incriminare instanța va agrava situația inculpatului, fapt interzis de cadrul normativ procesual-penal. În acest sens, în doctrină se relevă [14, p.32] că exercițiul de reîncadrare a faptelor de către instanța de judecată din inițiativa sa necesită a fi efectuată cu o deosebită prudență, neagravându-se situația inculpatului și respectându-se dreptul acestuia la apărare.

Contrar regulii sus- indicate, în următoarea speță din practica judiciară instanța a decis, din oficiu, să reîncadreze acțiunile inculpatului din tiparul lit.c), f) alin.(3) art.217¹ CP RM și lit.f) alin.(3) art.217¹ CP RM în conformitate cu prevederile lit.c), f) alin.(3) art.217¹ CP RM, lit.c), f) alin.(3) art.217¹ CP RM și lit.f) alin.(3) art.217¹ CP RM. Mai exact, instanța a decis asupra existenței în speță a trei infracțiuni, nu însă a două infracțiuni, ceea ce a și servit drept motiv la reîncadrarea efectuată. În fapt, inculpatul A.V. a fost învinuit că „acționând

cu intenție directă, în scopul obținerii unui profit, a procurat droguri, pe care ilegal le-a păstrat asupra sa până la data de 11.07.2017, când contra sumei de 800 de lei le-a realizat lui B.V; tot el, la data de 01.08.2017, i-a realizat aceluiași B.V. contra sumei de 800 de lei un pachetel de tip zip-lock, în care se afla amfetamină; tot A.V., acționând cu intenție directă, în scopul înstrăinării ulterioare și obținerii unui profit, în perioada de timp și în circumstanțe nestabilite de organul de urmărire penală a procurat trei pachete de tip zip-lock care conțineau masă vegetală uscată de culoare cafenie, cu miros specific, pe care le-a păstrat la domiciliul său până la data de 26.09.2017, când pachetele cu masa vegetală au fost depistate și ridicate de către colaboratorii poliției în cadrul percheziției efectuate" [15].

De precizat că acțiunile lui A.V. concretizate în procurarea, păstrarea și înstrăinarea drogurilor către B.V., săvârșite în data de 11.07.2017 și de 01.08.2017, au fost apreciate de către organul de urmărire penală ca fiind comise în baza unei intenții unice și a unui scop unic. Respectiv, acțiunile infracționale comise de A.V. în cele două zile au fost catalogate drept episoade ale unei infracțiuni unice prelungite.

În contrast, instanța de judecată a apreciat cele comise de A.V. în data de 11.07.2017 și de 01.08.2017 ca fiind săvârșite în baza unor intenții diferite, formând un concurs de infracțiuni, nu însă o infracțiune unică prelungită.

Evocăm dezacordul nostru față de soluția instanței de judecată. Dezacordul vizează mai cu seamă depășirea limitelor învinuirii formulate (*i.e.* a încadrării juridice efectuate de acuzator) la calificarea conduitei lui A.V. Analizând speța indicată constatăm dificultăți în determinarea numărului de intenții criminale manifestate de A.V. în cele două episoade (din 11.07.2017 și din 01.08.2017). Cert e că în ipoteza în care persistă dubii în ceea ce privește numărul intențiilor infracționale, acestea trebuie interpretate în favoarea făptuitorului, urmând ca cele săvârșite să fie încadrate în baza unei singure norme de incriminare. Să zicem că în speță instanța a îmbrățișat o altă poziție, constatând prezența a două intenții infracționale, nu însă a uneia. Chiar și așa, instanța, grație prevederilor înscrise la art.325 CPP RM, nu putea să modifice încadrarea prin extinderea ipotezei unei infracțiuni unice prelungite la cea privind concursul de infracțiuni.

4. În practica judiciară întâlnim cazuri când infracțiunea unică prelungită este confundată cu infracțiunea unică continuă. Exemplificativă este următoarea speță: „K.Y., urmărind scopul comiterii infracțiunii de contrabandă, în perioada lunii iulie 2017 a elaborat un plan criminal în vederea trecerii peste frontiera vamală a Republicii Moldova a mărfurilor, prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop. Astfel, pe parcursul lunii iulie 2017, K.Y., în timp ce se afla pe teritoriul Ucrainei, în circumstanțe necunoscute a intrat în posesia unui lot de produse de tutungerie, cu valoare de minimum 198 350 lei. Ulterior, la 13 iulie 2017, K.Y. a camuflat în locuri special adaptate ale semiremorcii cu n/î XXX o parte din lotul de produse de tutungerie menționat, cu valoare minimă de 95 200 lei, iar la 19 iulie 2017, ora 00:54, urmărind scopul de a trece peste frontiera vamală a Republicii Moldova mărfuri, prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop, acționând întru realizarea intenției sale infracționale, s-a prezentat în zona de control vamal a postului Giurgiulești-2 (PVFI, rutier), Giurgiulești-Reni, pe direcția „intrare în Republica Moldova”, în calitate de șofer al camionului cu n/î XXX, cu semiremorca atașată cu n/î XXX, pe care le-a trecut peste frontiera vamală a Republicii Moldova fără a fi declarate controlului vamal. Ulterior, la 19 iulie 2017, ora 15:57, K.Y., în continuarea acțiunilor sale criminale, aflându-se la volanul camionului cu n/î XXX, cu semiremorca atașată cu n/î XXX, s-a prezentat în zona de control vamal a postului vamal Giurgiulești-1 (PVFI, rutier), pe direcția „ieșire din Republica Moldova”, unde a trecut mărfurile indicate peste frontiera vamală fără a le declara controlului vamal, în vederea realizării activității infracționale continue (sublinierea ne aparține – n.a.). Urmărind scopul comiterii infracțiunii de contrabandă, la 09 august 2017 K.Y. a camuflat în locuri special adaptate ale semiremorcii cu n/î XXX cealaltă parte din lotul de produse de tutungerie menționat: 1 000 pachete de țigări marca „LD Blue Limited”, 3 000 pachete de țigări marca „Rothmans Kingsize” și 1 950 pachete de țigări marca „Rothmans Demi Click”, cu valoarea de 103 150 lei, iar la 13 august 2017, ora 19:54, K.Y. s-a prezentat la zona de control vamal a postului vamal Giurgiulești-2 (PVFI, rutier), Giurgiulești - Reni, pe direcția „intrare în Republica Moldova”, în calitate de șofer al camionului cu n/î XXX, cu semiremorca atașată cu n/î XXX, unde a trecut peste frontiera vamală a Republicii Moldova produsele de tutungerie menționate fără a le declara controlului vamal. Tot la 13 august 2017, ora 21:10, K.Y., fiind la volanul camionului cu n/î XXX, cu semiremorca atașată cu n/î XXX, transportând camuflați produse de tutungerie în cantitate de 1 000 pachete de țigări marca „LD Blue Limited”, 3 000 pachete de țigări marca „Rothmans Kingsize” și 1 950 pachete de țigări marca „Rothmans Demi Click”, cu valoarea de 103 150 lei,

s-a prezentat în zona de control vamal a postului vamal Giurgiulești-1 (PVFI, rutier), Giurgiulești-Galați, pe care a încercat să le transporte peste frontiera vamală a Republicii Moldova fără a le declara controlului vamal, prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop. Însă, din motive independente de voința acestuia, nu și-a dus până la capăt intențiile criminale, deoarece produsele de tutungerie au fost depistate și ridicate de către colaboratorii postului vamal. Astfel, infracțiunea continuă a fost consumată datorită survenirii unor evenimente care împiedică această activitate (sublinierea ne aparține – n.a.)" [16].

De menționat că acțiunile inculpatului K.Y. au fost încadrate de către organul de urmărire penală în baza art.29, alin.(1) art.248 CP RM, conform indicilor calificativi: „infracțiunea continuă de contrabandă, caracterizată prin trecerea peste frontieră vamală a Republicii Moldova a mărfurilor în proporții mari (în valoare de 198 350 lei), tăinuindu-le de controlul vamal prin ascundere în locuri special pregătite sau adaptate în acest scop”.

Este lesne de observat confuzia admisă în speța sus-indicată cu privire la cele două forme ale unității infracționale. Este evident că, în speță, cele comise constituie o infracțiune unică prelungită, caracterizată prin prezența mai multor episoade infracționale, comise în baza unei singure intenții și cu un singur scop. Infracțiunea de contrabandă, în varianta imputată inculpatului, nu este susceptibilă de săvârșire în formă continuă. Infracțiunea continuă nu poate fi comisă altfel decât prin desfășurarea neîntreruptă a activității infracționale. Infracțiunea de contrabandă nu implică necesarmente o atare derulare în timp a activității infracționale. Aceasta poate fi comisă instantaneu. Deci, nu este o infracțiune continuă. În același timp, aceasta poate lua forma unei infracțiuni prelungite. Este cazul în care făptuitorul recurge la săvârșirea infracțiunii prin mai multe acțiuni infracționale (episoade). Important e ca făptuitorul să acționeze în baza unei singure intenții, nu însă în baza mai multor intenții infracționale. În speță, inculpatul K.Y. a comis fapta de contrabandă imputată prin mai multe episoade infracționale, având la bază o singură intenție și un singur scop.

În consecință, persoana abilitată cu aplicarea legii penale a apreciat eronat forma unității infracționale prezente în acțiunile făptuitorului. Deși acest lucru nu contează la încadrare (în ambele cazuri cele comise fiind apreciate ca infracțiune unică), totuși identificarea formei concrete a unității infracționale poate să comporte relevanță juridică în planul individualizării pedepsei penale. Or, infracțiunea prelungită necesită un tratament sancționator mai aspru comparativ cu infracțiunea unică continuă.

În contextul aceleiași spețe, apare drept neclară rețineria la calificare a art.29 CP RM. O atare neclaritate trebuie privită din altă perspectivă decât din cea privind confuzia creată între infracțiunea unică continuă și cea prelungită (fapt asupra căruia am statuat *supra*). Mai exact, apare semn de întrebare privind oportunitatea reținerii la calificare a respectivei norme, din moment ce art.29 CP RM nu conține norme de incriminare și nici norme de extindere a incriminării. În planul normelor de extindere a incriminării V.Berliba menționează: „Legea penală operează cu anumite norme de extindere a incriminării în cazul unor activități infracționale atipice. Este vorba, în special, de normele prevăzute la art.26 CP RM (pregătirea de infracțiune), la art.27 CP RM (tentativa de infracțiune), când se constată o activitate infracțională neconsumată și se impune precizarea acesteia, fiind făcută prin invocarea normelor descrise în Partea Generală, alături de normele de incriminare. Or, în Partea Specială a Codului penal legiuitorul operează doar cu fapte consumate” [17, p.237]. Asemenea norme regăsim și la art.42 CP RM, care definesc esența participanților la infracțiune, urmând ca la calificarea conduitei acestora să se rețină norma exactă ce reflectă rolul îndeplinit de fiecare participant.

Normele prevăzute la art.29 CP RM nu pot fi apreciate drept norme de extindere a incriminării. Din aceste motive, art.29 CP RM, ca, de altfel, nici art.30 CP RM, nu trebuie reținut la calificare. Nu vedem oportunitatea încadrării juridico-penale, *inter alia*, conform art.29 sau 30 CP RM. *Primo* – natura juridică a unei infracțiuni unice (continue, prelungite, cu acțiuni/inacțiuni alternative etc.) este identificată din conținutul actului aplicativ (în special, din fabulă), nu însă din normele reținute la calificare. *Secundo* – este limpede că cele săvârșite constituie infracțiune unică, nu însă concurs de infracțiuni. Or, în cazul unui concurs de infracțiuni încadrarea urma a fi făcută în baza mai multor norme de incriminare.

Concluzii

În unele cazuri surprindem poziția persoanelor abilitate cu aplicarea legii penale de a încadra cele săvârșite în conformitate cu regulile infracțiunii unice prelungite, deși cele comise, în realitate, constituie concurs de infracțiuni.

În cazul infracțiunilor cu conexitate etiologică, dacă în raport cu infracțiunea-scop se atestă un concurs de intenții, e firesc ca și în raport cu infracțiunea-mijloc să se ateste același număr de intenții. Cu alte cuvinte,

numărul intențiilor prezente față de infracțiunea-mijloc trebuie să fie proporționale în raport cu numărul intențiilor față de infracțiunea-scop (și invers).

Nu ține de esența infracțiunii unice prelungite circumstanța, potrivit căreia faptele infracționale sunt săvârșite în privința uneia și aceleiași victime. Nu este exclus ca una și aceeași persoană să apară pe post de victimă în cazul săvârșirii mai multor infracțiuni, inclusiv identice.

În practica judiciară sesizăm cazuri când, cel mai probabil, dificultatea identificării numărului de intenții infracționale determină persoana abilitată cu aplicarea legii penale să aprecieze juridic cele comise drept infracțiune unică prelungită.

Intervalul de timp mare sau relativ mare între episoadele infracționale mărturisește, de regulă, asupra prezenței unor intenții diferite față de fiecare episod infracțional, cele comise urmând a fi apreciate drept concurs de infracțiuni. *Per a contrario*, intervalul mic sau relativ mic între episoadele infracționale poate constitui unul dintre criteriile de bază în delimitarea infracțiunii unice prelungite de concursul de infracțiuni. Acesta însă nu este unicul criteriu și nici criteriul de bază în disocierea celor două forme infracționale. Nu este exclus ca un interval mic între episoadele infracționale să nu constituie o împrejurare suficientă pentru a stabili prezența unei infracțiuni unice prelungite. Chiar și în condițiile unei durate mici între acțiunile/inacțiunile făptuitorului se poate atesta un concurs de intenții, nu însă o intenție unică.

Corecta apreciere a celor comise drept infracțiune unică prelungită sau concurs de infracțiuni determină anumite consecințe procesual penale și, în mod implicit, consecințe ce vizează aplicarea pedepsei penale. Mai exact, expedierea în judecată a unui rechizitoriu în care mai multe fapte (episoade) imputate inculpatului sunt încadrate în baza unei singure norme de incriminare (cele comise fiind apreciate în calitate de infracțiune unică prelungită) face imposibilă reîncadrarea celor săvârșite de către instanța de judecată din tiparul unei singure norme de incriminare în tiparul mai multor norme de incriminare în ipoteza în care instanța constată că *de facto* inculpatul a acționat în baza mai multor intenții infracționale, fiind prezente semnele unui concurs de infracțiuni, nu însă ale unei infracțiuni unice prelungite.

Normele prevăzute la art.29 CP RM nu pot fi apreciate drept norme de extindere a incriminării. Din aceste motive, art.29 CP RM, ca, de altfel, nici art.30 CP RM, nu trebuie reținut la calificare.

Referințe:

1. Codul penal al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 18.04.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.128-129, republicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.72-74.
2. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 17 ianuarie 2018. Dosarul nr.1ra-74/2018. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=10252
3. COPEȚCHI S., HADÎRCA, I. *Calificarea infracțiunilor*. Note de curs. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 352 p.
4. COPEȚCHI, S., OJOGA, A. Modalitățile și principiile calificării infracțiunilor. În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2015, nr.1(32), p.21-27.
5. BUTIUC, C. *Infracțiunea complexă*. București: ALL Beck, 1999.
6. MANEA, V., PĂDURE, D. Categoria „timpul” în Partea Generală și Partea Specială a Codului penal. În: *Materialele Conferinței științifice naționale cu participare internațională „Realități și perspective ale învățământului juridic național”* (Chișinău, 01-02 octombrie 2019). Vol.II. Chișinău: CEP USM, 2020, p.288-300.
7. BRÎNZA, S., STATI, V. Infracțiunile privind viața sexuală în Codul penal al Republicii Moldova: noi abordări în interpretarea judiciară oficială. În: *Актуальные научные исследования в современном мире*, 2018, №.2 (9(41)), c.108-120.
8. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 26 februarie 2020. Dosarul nr.1ra-702/2020. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=15468
9. GIURGIU, N. *Legea penală și infracțiunea (doctrină, legislație, practică judiciară)*. Iași: Gama, 1996.
10. ГАУХМАН, Л.Д. *Квалификация преступлений: закон, теория, практика*. Москва: АО „Центр ЮрИнфоР”, 2001. 315 c.
11. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 01 august 2019. Dosarul nr.1ra-1196/2019. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=14174
12. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție „Despre practica judiciară în cauzele din categoria infracțiunilor privind viața sexuală”, nr.17 din 07.11.2005. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=349
13. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la 14.03.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr.104-110.

14. BUDECI, V., MORCOV, A. Limitele reîncadrării juridico-penale a faptei inculpatului de către instanța de judecată *ex-officio*. Echitatea procedurii. Aspecte practico-aplicative. În: *Revista Națională de Drept*, 2017, nr.8, p.31-39.
15. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 04 martie 2020. Dosarul nr.1ra-821/2020. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=15479
16. Decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 09 octombrie 2019. Dosarul nr.1ra-1439/2019. Disponibil: http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=14407
17. BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, Gh., BERLIBA, V. ș.a. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentat. Annotat.* Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p.

Date despre autor:

Stanislav COPEȚCHI, doctor în drept, conferențiar universitar, Facultatea de Drept, Universitatea de Stat din Moldova.

E-mail: scopetchi@yahoo.com

ORCID: 0000-0003-1822-4953

Prezentat la 16.11.2020